

EDUSKUNNAN VASTAUS 215/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 224/2006 vp).

Valiokuntakäsittely

Liikenne- ja viestintävaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LiVM 26/2006 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta 11 päivänä kesäkuuta 2004 annetun lain (485/2004) nimike, 1 §, 2 §:n 2 ja 3 kohta, 3 §:n 3 momentti, 4 §:n johdantokappale sekä 1 ja 5—7 kohta, 5 §:n 1 kohta, 6 §:n 1 kohta, 8 ja 9 §, 10 §:n 1 ja 2 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 1 ja 2 momentti, 19 §:n 2 momentti, 21 §, 22 §:n 1 ja 2 momentti sekä 25 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä on 10 §:n 2 momentti laissa / , ja

lisätään 2 §:ään uusi 4—11 kohta, 4 §:ään uusi 1 a—1 c sekä 8 ja 9 kohta, lakiin uusi 2 a luku, 13 §:ään uusi 2 momentti sekä lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään satamissa noudatettavista turvatoimista.

Tällä lailla annetaan myös alusten ja satamarakenteiden turvatoimien parantamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 725/2004, jäljempänä turvatoimiasetus, edellytetyt kansallista täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 2) *satamanpitäjällä* sitä, joka ylläpitää satamaa tai satamarakennetta;
- 3) *vaarallisella esineellä* sellaista esinettä, esineen jäljitelmää tai ainetta, joka voi vaarantaa tai jota voidaan käyttää vaarantamaan aluksen tai sataman taikka niissä olevien turvallisuutta;
- 4) *satamaturvadirektiivillä* satamien turvallisuuden parantamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2005/65/EY;
- 5) *turvatasolla* niiden turvatoimien tasoa, joilla varaudutaan siihen, että turvallisuutta uhkaavaa välikohtausta yritetään tai se tapahtuu;
- 6) *turvatasolla 1* turvatoimien jatkuvasti ylläpidettävää asianmukaisesti suojaavaa vähimmäistasoa;
- 7) *turvatasolla 2* turvatoimien lisättyä tasoa, jota ylläpidetään väliaikaisesti, jos turvallisuutta uhkaavan välikohtauksen riski on kohonnut;
- 8) *turvatasolla 3* rajoitetuksi ajaksi käyttöön otettavia erityistoimia, jos turvallisuutta uhkaava välikohtausta on todennäköinen tai sen uhka on välitön, vaikka välikohtauksen tarkkaa kohdetta ei pystyttäisi määrittelemään;
- 9) *sataman turvatoimialueella* tämän lain mukaisen turva-arvioinnin perusteella määriteltävää aluetta, jolle laaditaan turvasuunnitelma ja joka on merkittävä näkyvästi selkein merkein tai kyltein, joissa turvatoimialueesta ilmoitetaan suomen, ruotsin, englannin ja venäjän kielellä;
- 10) *satamarakenteella* paikkaa, jossa alukselle tai aluksesta liikkuu henkilöitä tai kuljetetaan tavaroita taikka suoritetaan satamapalveluita;
- 11) *SOLAS-yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981).

3 §

Toimivaltaisen viranomaisen yleiset tehtävät

— — — — —
 Merenkululaitoksen, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettujen säännösten noudattamisessa havaitsemistaan vakavista puutteellisuuksista poliisille turvatoimiasetuksen liitteenä olevan SOLAS-yleissopimuksen liitteen XI-2 luvun 1 säännön 1.14 kohdassa ja tämän lain 2 §:n 5—8 kohdassa määritellyn turvataso arviointia varten.
 — — — — —

4 §

Merenkululaitoksen erityistehtävät

Merenkululaitos toimii turvatoimiasetuksen 2 artiklan 6 kohdassa tarkoitettuna merenkulun turvatoimien yhteysyksikkönä ja satamien turvatoimien yhteysyksikkönä, minkä lisäksi sen tehtävänä on:

1) suorittaa satamarakenteiden ja satamien turva-arvioinnit, hyväksyä alusten, satamien ja satamarakenteiden turvasuunnitelmat, katsastaa alukset sekä antaa todistuskirjat siten kuin turvatoimiasetuksessa ja tässä laissa säädetään;

1 a) hyväksyä turva-arvioinnin perusteella ja satamanpitäjän esityksestä sataman turvatoimialueen rajat ja se, keille sataman henkilöstöstä tehdään turvallisuus selvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettu turvallisuus selvitys, sekä huolehtia satamien turvasuunnitelmien tarkistamisesta tämän lain mukaisesti;

1 b) hyväksyä sataman turvapäällikkö ja muu keskeinen turvahenkilöstö sataman tekemän esityksen ja turvaselvityksen perusteella;

1 c) toimia satamaturvadirektiivin 5 artiklassa tarkoitettuna satamaturvaviranomaisena;

— — — — —
 5) tiedottaa tarkoituksenmukaisessa laajuudessa, tehokkaasti ja ilman aiheetonta viivytystä poliisille ilmoittamasta turvatasosta ja sen muutoksista, antaa tarvittaessa asiaa koskevia tarkempia tietoja sekä asettaa riskianalyysiin perustuen ulkomailla Suomen lipun alla purjehti-

van aluksen turvataso ja välittää tieto tästä poliisille edelleen vahvistettavaksi;

6) tehdä turvatoimiin liittyvät hallinnolliset ilmoitukset;

7) ohjeistaa ja valvoa valvontaviranomaisten järjestämiä harjoituksia satamaturvadirektiivin liitteen III mukaisesti;

8) valvoa, että tässä laissa tarkoitetut turvatarkastukset suoritetaan turvatoimiasetuksen ja tämän lain mukaisesti; sekä

9) suorittaa muut tässä laissa Merenkulkulaitokselle säädetty tehtävät.

5 §

Rajavartiolaitoksen erityistehtävät

Rajavartiolaitoksen tehtävänä on sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään:

1) pitää yllä yhteyspistettä alusten ja satamien turvauhkaa koskeville ilmoituksille sekä turvahälytyksille;

6 §

Poliisin erityistehtävät

Poliisin tehtävänä on sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään:

1) asettaa turvatoimiasetuksen liitteenä olevan SOLAS-yleissopimuksen liitteen XI-2 luvun 1 säännön 1.14 kohdassa ja tämän lain 2 §:n 5—8 kohdassa tarkoitettu turvataso ja päättää käytettävissään olevien tietojen pohjalta turvatason nostamisesta ja laskemisesta sekä antaa tarkempia ohjeita vaaratilanteilta suojautumiseksi;

2 a luku

Satamien turvatoimet

7 a §

Turva-arviointi

Satamalle on tehtävä turva-arviointi.

Turva-arvioinnissa on otettava asianmukaisesti huomioon satamaturvadirektiivin liitteessä I esitetyt yksityiskohtaiset vaatimukset, sataman eri osien ominaispiirteet ja satamassa oleville satamarakenteille turvatoimiasetuksen mukaisesti tehdyt turva-arvioinnit.

Turva-arviointi on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa ja vähintään viiden vuoden välein.

7 b §

Turvasuunnitelma

Sataman turva-arvioinnin pohjalta on tehtävä sataman turvasuunnitelma.

Sataman turvasuunnitelmassa on otettava huomioon vähintään satamaturvadirektiivin liitteessä II esitetyt yksityiskohtaiset vaatimukset.

Sataman turvasuunnitelmaan on sisällytettävä satamassa oleville satamarakenteille turvatoimiasetuksen mukaisesti tehdyt turvasuunnitelmat.

Turvasuunnitelmassa on määriteltävä kutakin edellä 2 §:n 5—8 kohdassa tarkoitettua turvatasoa varten kussakin sataman eri osassa:

- 1) noudatettavat menettelyt;
- 2) käyttöön otettavat toimenpiteet; ja
- 3) toteutettavat toimet.

Turvasuunnitelma on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa ja vähintään viiden vuoden välein.

7 c §

Sataman turvatoimialueen laajuinen satamarakenne

Jos satamarakenteen rajat on määritelty siten, että ne kattavat koko sataman turvatoimialueen, asiaa koskevat turvatoimiasetuksen säännökset ovat ensisijaisia.

7 d §

Sataman turvapäällikkö

Jokaisessa satamassa on oltava turvapäällikkö. Sama turvapäällikkö voi toimia useassa satamassa. Sataman turvapäällikkö toimii yhteys-

henkilönä sataman turvakysymyksissä. Sataman turvapäällikön ja satamarakenteen turvapäällikön on toimittava yhteistyössä keskenään.

8 §

Turvataarkastukset

Aluksia, satamien turvatoimialueita taikka niissä olevia henkilöitä vahingoittavien laittomien tekojen estämiseksi saadaan tarkastaa alus, aluksen lasti, lastiyksiköt ja lastialustat, aluksen muonittamiseen ja aluksen varustamiseen käytettävät tavarat sekä sataman turvatoimialueeseen kuuluvat rakennukset, huonetilat ja säilytystilat. Tarkastusta ei kuitenkaan saa tehdä yksinomaan asuintiloina käytettävissä rakennusten tai alusten osissa. Tarkastus sellaisissa asumiseen käytettävissä tiloissa, joita käytetään myös liikepaikkana tai liiketoimintaan, voidaan toimittaa vain, jos se on perustellusta syystä välttämätöntä tässä momentissa tarkoitettujen tekojen estämiseksi.

Postilähetykset on tarkastettava siten, ettei kirjesalaisuus vaarannu.

Edellä 1 momentissa mainitussa tarkoituksessa saadaan metallinilmaisinta tai muuta sellaista teknistä laitetta käyttäen tarkastaa, ettei matkustajalla ole vaatteissaan, muutoin yllään tai mukanaan vaarallisia esineitä. Tällöin voidaan suorittaa myös matkustajan haastattelu. Jos on perusteltua aihetta epäillä, että henkilöllä on mukanaan vaarallinen esine, henkilö voidaan tarkastaa sellaisen löytämiseksi. Turvataarkastus ja haastattelu voidaan suorittaa myös aluksella tai sataman turvatoimialueella työskentelevälle sekä erityisen syyn sitä edellyttäessä myös niissä muutoin oleskelevalle.

Aluksella tai sataman turvatoimialueella tarkastuksia tekevällä on oikeus ottaa pois tarkastuksessa tai muualla löydetty vaarallinen esine taikka aine, jonka hallussapito on muualla laissa kielletty.

Poisotetut esineet ja aineet on luovutettava poliisille tai, jollei siihen ole lain mukaan estettä, palautettava tarkastetulle henkilölle takaisin

hänen poistuessaan alukselta tai sataman turvatoimialueelta.

9 §

Luvalliset vaaralliset esineet

Aluksella tai sataman turvatoimialueella tarkastuksia tekevä voi määrätä, että sellaiset vaaralliset esineet, joita henkilöllä on asianmukaisen luvan nojalla tai muutoin laillisesti oikeus kuljettaa mukanaan, on ennen alukseen taikka sataman turvatoimialueelle saapumista luovutettava aluksella tai sataman turvatoimialueella erikseen säilytettäväksi. Ne on palautettava hänen poistuessaan alukselta tai sataman turvatoimialueelta. Jollei esinettä voida tuolloin vaaratta palauttaa, se on luovutettava poliisille joko tarkastetulle henkilölle palauttamista tai poliisilain (493/1995) 24 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä varten.

10 §

Turvataarkastuksen suorittaja

Rajavartiomiehellä, poliisimiehellä tai tullimiehellä on oikeus suorittaa tässä laissa tarkoitettu turvataarkastus sen ehkäisemiseksi, että vaarallisia esineitä käytettäisiin laittomiin, alusta tai sataman turvatoimialuetta taikka niissä olevia henkilöitä vahingoittaviin toimiin.

Muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkilöä voidaan käyttää suorittamaan 1 momentissa tarkoitettu turvataarkastus, jos hän täyttää järjestyksenvalvojista annetun lain (533/1999) 12 §:ssä säädettyt järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle asetetut edellytykset tai jos hän on saanut Ilmailuhallinnon hyväksymän koulutusohjelman mukaisen koulutuksen turvataarkastajaksi ja kummassakin tapauksessa poliisi on hyväksynyt hänet tehtävään. Käsitellessään hyväksymistä poliisilla on oikeus käyttää niitä rekisteritietoja, joihin turvallisuusselvityksistä annettussa laissa tarkoitettu suppea turvallisuusselvitys voi perustua. Poliisin hyväksyntä on voimassa koko valtakunnan alueella.

11 §.

Vähimmän haitan periaate

Turvataarkastukset on suoritettava niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai tarkastuksen kohteelle. Toimenpiteellä ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa tai häiritä aluksella ja sataman turvatoimialueella tapahtuvaa muuta toimintaa.

12 §

Henkilöön kohdistuvat pakkotoimet

Jos henkilö kieltäytyy ottamasta osaa tämän lain mukaiseen tarkastustoimeen tai hänen voidaan perustellusti epäillä olevan vaaraksi merenkulun turvallisuudelle, rajavartiomies, poliisimies tai tullimies voi evätä häneltä pääsyn alukseen tai sataman turvatoimialueelle taikka poistaa hänet alukselta tai sataman turvatoimialueelta. Toimenpiteen voi tarvittaessa suorittaa voimakeinoin, joita olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää tarpeellisina ja puolustettavina, kun otetaan huomioon merenkulun turvallisuuden vaarantuminen, poistettavan henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain (39/1889) 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

13 §

Tietojen antaminen ennen aluksen satamaan saapumista

Merenkululaitos voi turvatoimiasetuksen 7 artiklassa säädetyin edellytyksin hakemuksesta myöntää vapautuksen 1 momentissa tarkoitettu tietojen toimittamisesta.

16 §

Aineiston esittämisvelvoite

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus saada aluksen päälliköltä ja muilta aluksessa palvelevilta sekä sataman turvatoimialueella työskenteleviltä tietoja ja apua sen tarkastamisessa, että alus tai sataman turvatoimialue on turvatoimiasetuksen ja tämän lain säännösten mukainen.

17 §

Tekninen valvonta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, poliisilla, rajavartiolaitoksella ja tullilaitoksella on oikeus siitä sopivalla merkillä ennalta ilmoitettuaan suorittaa tässä laissa tarkoitettun suomalaisen sataman alueella paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy, poliisilain 28 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua teknistä valvontaa merenkulun turvallisuuden toteuttamiseksi. Teknistä valvontaa ei kuitenkaan saa kohdistaa paikkoihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin, eikä käymälään, pukeutumistilaan tai muuhun vastaavaan paikkaan taikka henkilöstötiloihin tai työnteijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitettuihin työhuoneisiin. Ääntä tai kuvaa saadaan tallentaa automaattisesti tekniselle laitteelle, kun se on tarpeen rikoslain 34 a luvussa tarkoitettujen rikosten estämiseksi taikka mainitussa luvussa tarkoitetuista rikoksista etsintäkuulutettujen tai näihin rikoksiin todennäköisin syin syylliseksi epäiltyjen tunnistamiseksi. Tässä momentissa mainitut viranomaiset saavat sijoittaa tekniseen valvontaan käytettäviä laitteita sataman turvatoimialueelle, jollei siitä aiheudu satamanpitäjälle kohtuutonta haittaa.

Poliisilla, rajavartiolaitoksella ja tullilaitoksella on oikeus saada satamanpitäjältä ja laivanisännältä käyttöönsä näiden tässä laissa tarkoitettuun suomalaisen sataman turvatoimialueelle tai suomalaiseen alukseen sijoittaman jatkuvasti kuvaa välittävän tai kuvaa tallentavan teknisen laitteen valvontamateriaali, jos tämän lain 2 §:n

7 tai 8 kohdassa tarkoitettu turvataso on asetettu. Tässä momentissa tarkoitettut tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

19 §

Puutteellisuuden korjaaminen ja pakkokeinot

Jos satamanpitäjä vastustaa tarkastusta, ei luovuta 16 tai 17 §:ssä tarkoitettua aineistoa taikka ei noudata 1 momentissa tarkoitettua määräystä tai ei korjaa puutetta tai epäkohtaa Merenkululaitoksen asettaman määräajan kuluessa, Merenkululaitos voi harkintansa mukaan keskeyttää työt satamarakenteessa tai sataman turvatoimialueella, kunnes vika tai puute on korjattu tai aineisto luovutettu. Päätöksestä on viipymättä ilmoitettava poliisille ja satamanpitäjälle.

20 a §

Turvataarkastuksen suorittajan ja toimivaltaisen viranomaisen yhteistyö

Turvataarkastuksen suorittaja on oikeutettu ilmoittamaan tullilaitokselle tai rajavartiolaitokselle laitoksen tehtävien kannalta merkityksellisistä havainnoista.

21 §

Kustannusten korvaaminen

Turva-arviointien tekemisen ja turvasuunnitelmien hyväksymisen sekä todistuskirjojen myöntämisen maksullisuudesta ja maksuperusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Jos tämän lain mukaisissa tarkastuksissa havaitaan sellaisia puutteita, jotka turvatoimialueen tai tämän lain mukaan oikeuttavat aluksen pysäyttämiseen tai sen toiminnan rajoittamiseen taikka töiden keskeyttämiseen satamarakenteessa tai sataman turvatoimialueella, laivan-

isännän tai tämän Suomessa olevan edustajan taikka satamanpitäjän on korvattava kaikki lisätarkastuksiin liittyvät kustannukset.

22 §

Tietojen käsittely ja salassapito

Turva-arviointeihin ja turvasuunnitelmiin sisältyviä tietoja saavat käsitellä vain toimivaltaisen viranomaisen tehtävään osoittamat henkilöt, laivanisännän, aluksen, satamarakenteen ja sataman turvapäälliköt sekä turvapäälliköiden tehtävään osoittamat henkilöt.

Laivanisännän, aluksen tai satamanpitäjän palveluksessa oleva taikka niiden turvajärjestelystä huolehtiva henkilö on velvollinen olemaan ilmaisematta sivulliselle, mitä hän on työtehtävässään saanut tietää turva-arvioinneista, turvasuunnitelmista sekä niiden toteuttamiseen liittyvistä seikoista mukaan lukien postilähetysten tarkastusten yhteydessä saadut tiedot.

25 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku ei estä aluksen pysäyttämisen, aluksen, satamarakenteen tai sataman turvatoimialueen toiminnan rajoittamisen eikä 12 §:ssä tarkoitettua henkilöön kohdistuvaa pakotointia koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettuna turvatarkastuksen suorittajana voidaan käyttää myös henkilöä, joka on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty turvatarkastuksista lentoliikenteessä annetun lain (305/1994) 9 §:n 2 momentin mukaisesti turvatarkastajaksi.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2006
